

23

Yttrande över motion
2017:69 av Per Carlberg
(SD) om att upphöra
med
omskärelse/könsstympni
ng av minderåriga pojkar
inom Stockholms läns
landsting

HSN 2017-1940

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Planeringsenhet
Siri Lindqvist Ståhle

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2018-09-06

HSN 2017-1940

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över motion 2017:69 av Per Carlberg (SD) om att upphöra med omskärelse/könsstympling av minderåriga pojkar inom Stockholms läns landsting

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2017:69 om att upphöra med omskärelse/könsstympling av minderåriga pojkar i Stockholms läns landsting. I motionen föreslår Per Carlberg (SD) att Stockholms läns landsting snarast möjligt upphör med könsstympling/omskärelse av minderåriga barn både i egen verksamhet och av inhyrd aktör. Samt att i de fall Stockholms läns landsting beslutar att erbjuda omskärelse till myndiga personer, endast göra detta till självkostnadspris.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2017:69 av Per Carlberg (SD)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i programberedningen för barn, unga och förlossningsvård.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

I ett globalt perspektiv är omskärelse av pojkar ett vanligt ingrepp. Omskärelse kan göras av individuella medicinska skäl, som förhudsförträngning, men görs i de flesta fall av hälsofrämjande¹, religiösa, etniska eller traditionella skäl. Ingreppet kan göras redan kort tid efter födseln och blir mer komplicerat när pojken blivit äldre och efter puberteten. Åtgärden är ett kvalificerat kirurgiskt ingrepp, därför är det viktigt att det utförs under förhållanden som garanterar hög medicinsk säkerhet.

Överväganden

Frågan kring omskärelse av pojkar är komplex och det har gjorts flera utredningar inom området. Ett exempel är Regeringskansliets utredning *Omskärelse av pojkar* (Ds 2000:5) som ligger tillgrund för nuvarande lagstiftning, lag (2001:499) om omskärelse av pojkar. Lagen medger inte ett förbud mot omskärelse av pojkar. I utredningen förtydligas att det är en skillnad mellan omskärelse av pojkar och könsstympning av flickor, det senare förbjudet enligt särskild lagstiftning. Omskärelse av pojkar kommer således att förekomma och det är därför viktigt att landstinget kan erbjuda pojkarna och deras familjer ingreppet med en hög patientsäkerhet och med minskad risk för komplikationer.

Lagen om omskärelse av pojkar slår fast att omskärelse får utföras efter det att vårdgivaren informerats om vad ingreppet innebär och efter medgivande från pojkens vårdnadshavare. Inspektionen för vård och omsorg (IVO) utövar tillsyn över verksamheten som utför det kirurgiska ingreppet. Om ingreppet utförs av utbildade och godkända utförare är risken för komplikationer mycket liten, det totala antalet komplikationerna utgör cirka 0,2 procent av utförda operationer, varav allvarliga komplikationer utgör mindre än 0,01 procent. De allvarligare komplikationerna som rapporterats i de nordiska länderna under 20 år har inträffat när ingreppet utförts av mindre rutinerade utförare (Edler, *et.al.*, 2016).

Att inte erbjuda omskärelse med hög medicinsk säkerhet skulle troligen få konsekvenser för de pojkar som kommer att omskäras. Om åtgärden inte erbjuds skulle det troligen medföra att många fler ingrepp utförs i en icke-

¹ Exempelvis för att minska risken för sexuellt överförbara sjukdomar och vissa former av cancer (Världshälsoorganisationen (WHO) 2018, och Centers for Disease Control and Prevention (CDC) 2014)

steril miljö, och av personer som saknar nödvändig kompetens, vilket ökar risken för komplikationer och försämrar patientsäkerheten för pojkarna. För att reducera antalet osäkra omskäreleser rekommenderar Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) att landstingen ska erbjuda omskärelse på icke-medicinska grunder (*Rekommendation rörande omskärelse av pojkar på icke medicinska grunder*).

Omskärelse anses av vissa strida mot barnkonventionen. Samtidigt är en utgångspunkt i barnkonventionen att föräldrar som regel vill sitt barns väl. Lagen om omskärelse av pojkar slår fast att vårdnadshavaren på förhand ska ges information om ingreppet, samt att omskärelse inte kan förbjudas. Utifrån information om ingreppet anses föräldrarna själva kunna bedöma vad som är bäst för deras pojke. Det åligger landstinget att se till barnets bästa, vilket mot bakgrund av detta är att säkerställa att ingreppet sker på rätt sätt, av personal med hög kompetens, och under patientsäkra förhållanden.

I februari 2017 fattade hälso- och sjukvårdsnämnden beslut (HSN 2016-4791) om att erbjuda och upphandla omskärelse av pojkar, upp till 18 års ålder, på icke-medicinska grunder enligt lag (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU). I september 2017 fattades tilldelningsbeslut i ärendet och det avtal som tecknades sträcker sig fram till och med 2022 med möjlighet att förlänga avtalet ytterligare fyra år. Beslutet grundades i att landstinget genom att erbjuda ingreppet kan säkerställa att det utförs av läkare med hög kompetens samt med tillfredsställande smärtlindring och med en låg komplikationsrisk.

Vårdgivare med avtal för att utföra omskärelse på medicinsk indikation ersätts enligt avtal med 3 844 kronor för omskärelse med lokalbedövning, samt med 6 643 kronor för omskärelse i generell anestesi. De vårdnadshavare/patienter som önskar omskärelse på icke-medicinska grunder betalar en egenavgift för ingreppet. Nivån på egenavgiften var oförändrad mellan 2004–2017, men har från 2018 höjts från 1 000 kronor till 1 500 kronor. En låg avgift ökar benägenheten hos föräldrar att vända sig till landstinget för att få ingreppet utfört i steril miljö, av personer med hög kompetens och under patientsäkra förhållanden. Förvaltningen har idag inget avtal för omskärelse på icke medicinska grunder för personer över 18 år.

Sammantaget agerar Stockholms läns landsting, i och med beslut (HSN 2016-4791), i linje med lagen och Sveriges Kommuner och Landstings rekommendation i frågan om att erbjuda pojkar omskärelse på icke-

medicinska grunder. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen bedömer inte att det finns skäl att på nytt utreda frågan. Vad gäller frågan om att erbjuda omskärelse till myndiga personer finns inget sådant avtal och förvaltningen har inte heller något uppdrag att utveckla något sådant avtal.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget har inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Förslaget får oförändrade konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård

Förslaget har oförändrade konsekvenser för en jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser

Förslaget får oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser

Förslaget får oförändrade administrativa konsekvenser.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Kitty Kook Wennberg
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till

Motionären

Referenser

Centers for Disease Control and Prevention (CDC), *Recommendations for Providers Counseling Male Patients and Parents Regarding Male Circumcision and the Prevention of HIV Infection, STIs, and other Health Outcomes; 2014*

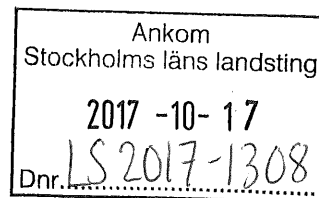
Ds 2000:5. *Omskärelse av pojkar*. Stockholm: Socialdepartementet, Regeringskansliet; 2000

Edler G, Axelsson I, Barker GM, et al. *Serious complications in male infant circumcisions in Scandinavia indicate that this always be performed as a hospital-based procedure*. Acta Paediatr. E-pub 15 mar 2016

Sveriges Kommuner och Landsting. *Rekommendation rörande omskärelse av pojkar på icke medicinska grunder*. Dnr 08/4062; 2009

Världshälsoorganisationen, WHO, *Male circumcision for HIV prevention*, <http://www.who.int/hiv/topics/malecircumcision/en/>

Godkänd av Barbro Naroskyin, 2018-09-06

MOTION
2017-10-12

2017-69

Motion av Per Carlberg (SD) om att upphöra med omskärelse/ könsstympning av minderåriga pojkar inom Stockholms läns landsting.

Omskärelse av pojkar utan medicinsk indikation förekommer av kulturella eller rituella skäl. Stockholms läns landsting har valt att erbjuda omskärelse av pojkar på icke-medicinska grunder och tusentals omskärrelser utförs varje år inom Stockholms län.

Europarådets parlamentariska församling antog 1 oktober 2013 en resolution om barnets rätt till fysisk integritet där omskärelse på icke-medicinsk grund tagits med. Barnombudsmannen, Vårdförbundet, Barnkirurgerna, Barnläkarna och Läkaresällskapetets delegation för medicinsk etik är alla emot manlig könsstympning/omskärelse. Medicinsk etik och barnets rätt till kroppslig integritet ska alltid beaktas.

Operationen innebär ett oåterkalleligt avlägsnande av frisk vävnad från barns kroppar. Barnen som utsätts har inte möjlighet att värja sig eller invända gentemot sina föräldrars beslut. Det är inte rimligt att Stockholms läns landsting sponsrar denna typ av rena övergrepp på och mot barn.

Alla former av rituell könsstympning/omskärelse av person bör först ske när en myndig person kan ge sitt medgivande och det bör då också helt bekostas av personen ifråga. Manlig omskärelse innebär att en mycket känslig del av penis, förhuden skärs bort. Att skära bort denna del av förhuden handlar om ett smärtsamt oåterkalleligt ingrepp som också kan medföra allvarliga komplikationer. I Sverige finns ingen hälsomässig grund för att omskära små pojkar i de fall medicinsk indikation saknas. Omskärelse får endast ske när medicinska skäl föreligger. Religiösa eller kulturella skäl är inte medicinska, därför ska omskärelse inte ske inom Stockholms läns landsting av personer under 18 år.

Med hänvisning till ovanstående föreslår jag därför:

att Stockholms läns landsting snarast möjligt upphör med könsstympning/omskärelse av minderåriga barn både i sin verksamhet och av inhyrd aktör.

att i de fall Stockholms läns landsting beslutar att erbjuda omskärelse till myndiga personer ska detta endast ske till självkostnadspris.

Per Carlberg
Sverigedemokraterna